

Plenum

Torsdag 26.4.2018 kl. 16.04—18.31

7. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa

Regeringens proposition RP 59/2018 rd

Remissdebatt

Talman Paula Risikko: Ärende 7 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talmanskonferensen föreslår att ärendet remitteras till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet, som grundlagsutskottet och social- och hälsovårdsutskottet ska lämna utlåtande till.

För remissdebatten reserveras en timme, det vill säga fram till klockan 18. Om vi inte hinner gå igenom hela talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter under dagens plenum efter att de övriga ärendena blivit behandlade. Om debatten om ärendet däremot avslutas före den reserverade tiden gått ut går vi över till nästa ärende på dagordningen, ärende 8.

Debatt

17.13 Työministeri Jari Lindström (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Nykyisin työnhakijalla ei lähtökohtaisesti ole oikeutta työttömyysetuuteen päätoimisten opintojen ajalta. Päätoimista omaehtoista opiskelua voidaan nykyisin kuitenkin tukea työttömyysetuudella, jos työnhakijalla on TE-toimiston yksilökohtaisesti toteama koulutustarve ja eräät muut edellytykset täyttyvät. Edellä mainittua on nyt sitten tarkoitus muuttaa sillä lailla, että työttömille luotaisiin mahdollisuus opiskella enintään kuusi kuukautta kestäviä opintoja työttömyysetuutta menettämättä.

Keskeinen ajatus tässä esityksessä on se, että työtön uskaltaisi aloittaa työllistymistään tukevat opinnot pelkäämättä työttömyysetuuden menettämistä. Enintään kuusi kuukautta kestävästä opinnoista tulisi jatkossakin ilmoittaa TE-toimistolle, mutta TE-toimisto ei tee arviota työnhakijan yksilöllisestä koulutustarpeesta eikä opintojen pää- ja sivutoimisuudesta.

No, työttömyysturvajärjestelmän tarkoituksena on tukea työttömien pääsemistä takaisin työhön. Tämän vuoksi opintojen tulisi olla sellaisia, että ne antavat ammatillisia valmiuksia tai tukevat yritystoimintaa. Tätä edellytystä on tarkoitus tulkita laajasti. Käytännössä opinnot voisivat olla esimerkiksi erilaisia täydennyskoulutusjaksoja. Ylipäätään kyse on työnhakijan omaehtoisista opinnoista, eikä TE-hallinto osallistu esimerkiksi opiskelupaikkojen hankintaan tai opiskelijavalintaan.

Opiskelu esityksessä mahdollistettavalla tavalla ei vapauttaisi työnhakijaa velvollisuudesta hakea tarjottua työtä ja osallistua julkisiin työvoima- ja yrityspalveluihin työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä. Päätoimisen opiskelun aikainen toimeentulo turvattaisiin jatkossakin ensisijaisesti opintotuella. Tämä koskee erityisesti nuoria, ja tämän vuoksi

Punkt i protokollet PR 42/2018 rd

esitettyä muutosta sovellettaisiin 25 vuotta täyttäneisiin. Tämä ikäraja johtuu siis opintotuen ensisijaisuudesta, ja ikäraja on yksiselitteinen rajaava tekijä, toisin kuin rajauksen tekeminen esimerkiksi työnhakijan aiemman koulutuksen perusteella.

Muutoksen soveltamisalaan kuuluvat, enintään kuusi kuukautta kestävät opinnot osoittaisivat työttömyysturvan niin sanotussa aktiivimallissa edellytettyä aktiivisuutta. Koska aktiivisuuden osoittamisen osalta ei ole perusteltua rajata muutosta koskemaan 25 vuotta täyttäneitä, työttömyysturvalakia muutettaisiin samalla siten, että kaikki työnhakijan sivutoimiset opinnot osoittaisivat aktiivisuutta enintään kuuden kuukauden ajalta. Tämä koskee kaikkia työnhakijoita heidän iästään riippumatta.

Sivutoimisten opintojen lukeminen aktiivisuuden osoitukseksi koskisi opintoja niiden järjestämistavasta riippumatta. Tämän vuoksi esimerkiksi oppilaitosten verkossa tarjoamat sivutoimiset opinnot osoittaisivat aktiivisuutta. Myös työnhakijan päätoimiset opinnot vaikuttaisivat tietyn edellytyksin niin, ettei työttömyysetuuden määrää alennettaisi aktiivimallissa tarkoitetulla tavalla.

Puhemies Paula Risikko: Sitten mennään puhujalistaan.

17.17 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Ministeri Lindström, kiitos hyvästä esityksestä. Esitys omaehtoisen opiskelun sallimisesta työttömyysturvalla hieman lempeämmin ehdoin on tietysti ilman muuta kannatettava. On järkevää, että työsuhteiden väleissä ihmiset voivat opiskella. Järkevää on myös se, että TE-toimisto, jolla ei sitä kristallipalloa vieläkään ole, ei määrittele sitä, mikä kaikki kuuluu ammatillisesti kehittävään opiskeluun, ainakaan niin tiukoin ehdoin kuin on tähän asti tehnyt.

Esitys tuo kuitenkin hyvin esiin eräitä tulonsiirtojärjestelmämme perustavia ongelmia, joista nyt muutama sana:

Ensinnäkin tässä hallituksen esityksessä uudistuksen tuomien muutosten auki kirjoittaminen vaatii neljä sivua, siis neljä sivua, ja kysymys on vain pienestä yksityiskohdasta omaehtoisen opiskelun mahdollisuuksissa, jotka taas ovat pieni yksityiskohta meidän työttömyysturvajärjestelmässä. Järjestelmä on niin monimutkainen, että kokonaisuudessaan sitä todennäköisesti ei hallitse kukaan, eikä sellaisia opintoja ole, joilla sen haltuunsa voisi ottaa.

Toinen ongelma tässä on, että siinä vahvistetaan entisestään täysin mielivaltaista 25 vuoden ikärajaa meidän työttömyysturvajärjestelmässä. Itsehän 25-vuotiaana olin koululaisen äiti, ja ammattini oli sosiologi. Ei ole mitään järkevää perustetta, minkä takia minua siinä iässä olisi tullut kohdella työttömyysturvassa toisin kuin muutamaa kuukautta myöhemmin, jolloin olin edelleen koululaisen äiti ja ammattini oli sosiologi mutta olin täyttänyt 26 vuotta. Tällaisten rajojen laatiminen meidän järjestelmään ilman, että sitä pystytään mitenkään kunnolla perustelemaan, ei ole alun perin ollut hyvä ajatus, ja on huonoa, että sitä uusinnetaan, kun se sinne kerran on päätynyt.

No, näiden molempien ongelmien takana — niin siinä, että tämäkin uudistus on pakko tehdä niin byrokraattiseksi, kuin tässä 25 vuoden ikärajassa — on pakkomielle pitää opiskelijat ja työttömät eri hallintokategoriaina, vaikka ajatus kahdesta erillisestä ryhmästä ei ole vastannut reaalimaailmaa koskaan ja vuosi vuodelta vastaa sitä yhä heikommin ja vaikka itse asiassa tosielämässä niin kansantalouden kuin ihmisten arjen järjestyksen ja hallinnan kannalta on vain hyväksi, että opiskelijat hakevat töitä ja työttömät opiskelevat.

Punkt i protokollet PR 42/2018 rd

Jos me olisimme valmiit loikkaan, hyppyyn pimeässä, ja lähdetäisiinkin siitä, että tunnustetaan, että kenen tahansa opiskelu ja kouluttautuminen lisää kansallista pääomaa ja se on ihan ok, ei mitään vaarallista, jota pitää hallinnoida ja estää ja rajoittaa, niin mitä sitten tapahtuisi, mitä kauheaa tässä yhteiskunnassa silloin tapahtuisi? Entä jos me siirtyisimme sellaiseen perusturvajärjestelmään, jossa ihmisiä ei tarvitsisi väkisin laittaa sellaisiin kategorioihin, joihin heidän arkensa ei juuri kenenkään kohdalla ole koskaan sopinut ja koko ajan sopii huonommin, niin mitä kauheaa tässä yhteiskunnassa silloin tapahtuisi? Luulen, että ne ongelmat, mitä tässäkin hallituksen esityksessä on, kertovat sellaisesta kitkasta, joka syntyy meidän pelostamme, pelosta tehdä isoja muutoksia ajattelutavoissamme ja pelosta muuttaa järjestelmää sellaiseen suuntaan, joka vastaisi tämän päivän todellista tarvetta.

On hyvä muistaa, että maailmanhistoria ei toistaiseksi tunne yhtään sellaista yhteiskuntaa, joka olisi mennyt konkurssiin sen takia, että ihmiset opiskelevat liikaa, enkä minä henkilökohtaisesti muista yhtään esimerkkiä, jossa ihmisten pakottaminen kategorioihin, koska se on hallinnollisesti kätevää, olisi johtanut mihinkään hyvään.

17.22 Eero Suutari kok: Arvoisa puhemies! Hallituksen toimenpiteet ja suunnitelmat työttömyysturvan uudistamiseksi ja työllisyysasteen nostamiseksi toimivat hyvin. Opposition edustajat tuntuvat silti tässäkin tapauksessa kovasti vastustavan hallituksen kaavailemia uudistuksia. Vaikuttaa siltä, että he mieluusti jopa säilyttäisivät järjestelmän, jossa työttömät helposti passivoituvat ja tippuvat yhteiskunnan kelkasta.

Itse haluaisin rakentaa yhteiskuntaa, jossa työttömyysturva joustaa ihmisten ja työpaikkojen tarpeiden mukaan ja yritteliäisyydestä sekä aktiivisuudesta palkitaan. Siihenhän näillä uudistuksilla pyritään.

Arvoisa puhemies! Avointen työpaikkojen määrä kasvaa koko ajan. Meillä Kainuussa, missä työttömyys oli pitkään hyvin vaikeaa, toistakymmentätuhatta, on avoimien työpaikkojen määrä noussut vuoden sisällä 450:stä 950:een eli yli tuplaantunut. Työttömyys on laskenut alle 4 000:n, ja koko maan tasolla työttömyysprosentti huitelee kuitenkin edelleen 8:ssa.

Samaan aikaan, kun avointen työpaikkojen määrä kasvaa, on meillä kasvava työvoimapula. TE-keskuksista kerrotaan Kainuussa esimerkiksi, että meillä ei ole osajia avoimiin työpaikkoihin. Kainuussa onkin 44 prosentilla yrityksistä ongelmia rekrytoida. Tämä on Suomen suurin luku, mutta myös muut maakunnat seuraavat perässä.

Työvoiman osaaminen ei vastaa avoimien työpaikkojen vaatimuksia. Monesti suhteellisen lyhyellä koulutuksella tai opiskelulla henkilön osaamista voisi päivittää niin, että hänellä olisi avoimeen työpaikkaan vaaditut tiedot ja osaaminen. Siksi tämä lainsäädännön muutos, jolla mahdollistetaan se, että 25 vuotta täyttänyt voisi kuuden kuukauden ajan opiskella ja siten kehittää ammatillisia valmiuksiaan menettämättä työttömyysturvaa, on erittäin tärkeä. Se joustavoittaa työttömyysturvaa ja palkitsee ne, jotka ovat yritteliäitä ja haluavat kehittää osaamistaan.

Osaavan työvoiman pula ei vaikuta ainoastaan kyseisiin yksilöihin tai tiettyihin yrityksiin vaan on laajempi yhteiskunnallinen haaste. Jos avoimiin tehtäviin ei saada osajia, laskee koko maan tuotanto, ja silloin laskevat myös valtion tulot. Se koskee monenlaisia yrityksiä ja eri tasoilla toimivia työntekijöitä. Ongelma vaikuttaa myös niihin yrityksiin, joilla tunnettuutensa ja maineensa ansiosta ei itsellään ole hankaluuksia löytää työntekijöitä. Mutta myös niillä on vaikeuksia saada tuotantoonsa tarvitsemiaan komponentteja alihank-

Punkt i protokollet PR 42/2018 rd

kijoilta, joilla taas on rekrytointivaikeuksia. Tilanne paranisi esimerkiksi sillä tavalla, että suomalaisten työntekijöiden osaamisen kehittämisen ohella voisi vapaasti palkata osaajia ulkomailta, kolmansistakin maista.

Suomeen pyritäänkin houkuttelemaan työntekijöitä esimerkiksi Itä-Euroopasta. Tilanne on sikäli koominen, että sieltäkään ei enää haluta tulla Suomeen, koska nettopalkat jäävät täällä alhaisemmiksi kuin esimerkiksi Saksassa, vaikka Suomen bruttopalkat olisivatkin Saksaa korkeammat. Me siis jäämme houkuttelevampien työmarkkinoiden jalkoihin, ja me tarvitsemme tätä kasvua.

Rekrytointiyritysten mukaan tällä hetkellä välitetään viimeisiä niistä työntekijöistä, jotka ovat työnantajan näkökulmasta houkuttelevia. Myös ylisukupolvinen syrjäytyminen tulee Turun yliopiston tutkimuksen mukaan jatkossa edelleen heikentämään Suomen työmarkkinoiden toimivuutta.

Arvoisa puhemies! Pitkällä aikavälillä työllisyysaste on saatava Suomessa nousemaan lähelle pohjoismaista tasoa, 75—80 prosenttiin. Uudistuksia on tehtävä nyt, noususuhdanteen aikana, muuten valtiontaloutta ei saada oikealle raiteelle. Viimeaikaiset kilpailukyvyn parantamistoimenpiteet ovat olleet vaatimattomia siihen nähden, mitä jatkossa tarvitsemme.

17.27 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Suutari käytti valmiiksi kirjoitetussa puheenvuorossa valmista termiä siinä, että oppositio arvostelee ja tämä ei sille kelpaa. Se on toki hienoa, että puhutaan monikossa edustaja Kontulasta, joka käytti ensimmäisen puheenvuoron ja joka heti puheensa alussa kertoi, että tämä on hyvä esitys ja osaltaan auttaa siinä, että meillä kohtaanto-ongelmaan voidaan puuttua. En pidä siitä arvostelusta, että jo valmiiksi asennoidutaan niin, ettemmekö löytäisi mistään mitään hyvää. Voisimme käydä tätä keskustelua niin, että ministeri voi vastata, jos meillä täällä on joitakin kehittämisideoita sen suhteen.

Minun mielestäni teennäinen ikäraja on tämän hallituksen kompastuskivi: on 3 kuukautta ja 25 vuotta. Mikään sellainen ei edistä, vaan kaikki se, että meillä jo koulutetuilla, jo työelämään päässeillä ihmisillä, jotka ovat valmistuneet ja saaneet pätkätoita, pitäisi olla mahdollisuus, koska [Puhemies koputtaa] juuri valmistuneella on parhaat [Puhemies koputtaa] edellytykset uudelleenopiskella [Puhemies koputtaa] uuteen ammattiin ja muuttaa sinne Itä-Suomeen töihin.

17.28 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten Myllykoski jo totesikin, niin se ainoa opposition puheenvuoro ei vastustanut vaan kannatti tätä esitystä, minkä lisäksi oppositio täältä haluaa vielä sanoa, ettei suinkaan halunnut säilyttää vanhaa järjestelmää vaan puheenvuorossaan ehdotti radikaalia uudistusta tähän meidän vanhaan järjestelmään — niin radikaalia, että hallitus ei uskalla sellaisesta edes keskustella.

17.29 Eero Suutari kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Halusin tämän tuoda esille nimenomaan sillä tavalla, koska eilen keskusteltiin samoista asioista ja oppositiosta esimerkiksi edustaja Heinäluoma kertoi täällä ja myöhemmin minulle nimenomaan sillä tavalla, että hän ei arvostellut sitä esitystä vaan kaikkia muita esityksiä, mitä hallitus on tehnyt. Ja tähän keskusteluun minä haluaisin justiin tämäntyyppisen argumentin tuoda, että kun me täällä emme keskustele siitä samasta asiasta, vaan keskustellaan yleisesti, mitä

Punkt i protokollet PR 42/2018 rd

kaikki muut on tehneet, niin toivoisin, että nyt tämän minun virheeni myötä myös siellä toisessa päässä ruvetaan ajattelemaan, että keskusteltaisiin siitä asiasta, mistä on kyse.

17.30 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olemme täysin samaa mieltä. Me olemme keskustelemassa täällä juuri tästä kyseisestä esityksestä ja olemme kannattamassa sitä. [Timo Heinonen: Hyvä, kiitoksia!] Emme ole arvostelemassa. Me haluamme vain tässä yhteydessä keskustella siitä, kun ministeri on arvokkaasti läsnä ja hän on toiminut asiassa ripeästi, antaa vielä vettä myllyyn, että luodaan vielä enemmän mahdollisuuksia ja varsinkin siihen, että kohtaanto-ongelmaan luodaan vielä enemmän elementtejä, jotta ikäraja ei estä sitä, että koulutusta voi työtön ottaa vastaan menettämättä ansiosidonnaista päivärahaa. Meillä on paljon opiskelijoita, jotka valmistuessaan ovat ansiosidonnaisen päivärahan piirissä, koska ovat tehneet kesätöitä, mutta heillä ei olekaan töitä siinä omassa ammatissaan, johon ovat valmistuneet, ja heillä on oppimisen parhaat edellytykset muuttaa omaa [Puhemies koputtaa] ammatillista osaamistaan työtarjonnan vuoksi.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalista, edustaja Heinonen. — Teillähän onkin erinomainen muistio siellä valmiina. [Naurua]

17.31 Timo Heinonen kok: Arvoisa puhemies! Olin vähän uppoutunut erinomaiseen, tuoreeseen lehtijuttuun. Mutta mennään itse asiaan nyt, kun sitä toivottiin.

Työttömyys helpottaa, kun talous kasvaa. Samaan aikaan myös työllisyys paranee. Mutta työttömyys ei itse asiassa helpota samassa tahdissa, ja meillä on alueita, niin kuin tässä keskustelussa edustaja Suutari toi esille, missä on tällä hetkellä isoja rekrytointiongelmia, ja näitä alueita — ei ensimmäisenä tulisi mieleen — ovat Kainuu, Lappi luonnollisesti matkailun kautta, mutta myös Satakunta ja moni muu paikka.

Meillä on edelleen liian paljon työttömiä. Meillä on edelleen kuitenkin kymmeniätuhansia avoimia työpaikkoja. Eli työlle ei löydy tekijöitä, ja haluan antaa kyllä edustaja Lindströmille [Eduskunnasta: Ministerille!] — anteeksi, ministeri Lindströmille — kiitosta tästä esityksestä, millä nyt nimenomaan vastataan siihen, että nuorikin, joka työttömäksi joutuu, voisi päivittää sitä omaa osaamistaan. Tässä esityksessä 25 vuotta täyttänyt nuori voisi opiskella jopa puoli vuotta työttömyysturvalla, ja on hienoa kuulla, että tätä tuetaan salin vasemmalta ja oikealta reunalta — ja todennäköisesti myös keskeltä.

Pitää tarjota täydennyskoulutusta. Pitää tuoda itse asiassa kaikille työntekijöille paremmat mahdollisuudet pitää huolta siitä omasta osaamisesta. Meidän työelämämme murros on niin merkittävä, että tällaista päivitystä tarvitsee itse kukin, myös ne, jotka ovat työelämässä, ja silloin itse kannustan yrityksiä nimenomaan siihen, että huolehditaan työvoiman täydennys- ja uudelleen koulutuksesta myös siinä vaiheessa, kun työntekijät ovat siellä työpaikoilla. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa puhemies! Tämä on erinomainen esitys, ja itse toivon, että tämä auttaa näitä nuoria, [Puhemies koputtaa] työuransa alussa olevia nuoria, löytämään työtä. Ja silloin, kun osaaminen kohtaa avoimen työpaikan kanssa, kaikki yleensä menee hyvin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Anteeksi, edustaja Heinonen, unohdin, että se onkin 3 minuuttia paikalta. Olen ollut pari kolme viikkoa poissa tästä talosta, ja en sitä muistanut. [Timo Heinonen: Saatte anteeksi!]

Punkt i protokollet PR 42/2018 rd

17.33 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Tämä on ehdottomasti kannatettava esitys, ja uskon, että se omalta osaltaan voi vastata myös niihin haasteisiin, mitä meillä on ammattitaitoisen, osaavan työvoiman saatavuudessa tietyillä toimialoilla. SDP esitti omaehtoisen koulutuksen avaamista ilman harkintaa ohjelmassaan kaksi vuotta sitten, ja olen iloinen, että hallituksen kanssa tässä asiassa ajatuksemme kulkevat samaan suuntaan. Lisäksi se esitys, että kaikenikäisten kohdalla omaehtoiset opiskelut lasketaan aktiivimalliin kelpaaviksi toimenpiteiksi, on ehdottomasti kannatettava, vaikka sinänsä aktiivimallin logiikkaa en hyväksykään. Mutta tämä on askel parempaan suuntaan.

Tämä laki turvaa mahdollisuuden puolen vuoden opintoihin. Toivon nyt, että tätä ei ote- ta kritiikkinä vaan enemmänkin pohdiskeluna siitä, mihin asioihin meidän pitäisi kiinnit- tää huomiota jatkossa, koska asia on tärkeä ja ministeri on paikalla. Tämä turvaa mahdol- lisuuden puolen vuoden opintoihin, mutta tässä yhteydessä ei lisätä koulutusmahdollisuuksia. Silloin riski on se, että niihin koulutuspaikkoihin, mitä meillä on tarjolla, ikään kuin ohjautuvat nyt vain uudet ihmiset, mutta me emme välttämättä tällä lailla saa lisää koulu- tettuja ihmisiä. Ja tämä on siellä taustalla kysymys, johon kannattaa kiinnittää huomiota ja katsoa, mitä tässä tapahtuu. Jos omaehtoisesti opiskellaan niissä tehtävissä, joissa koulu- tuspaikkoja jää avoimiksi mutta on pulaa työvoimasta, niin silloin se toimii niin kuin sen pitäisikin. Mutta jos tässä vain korvataan toisenlaisilla opiskelijoilla, niin silloin me emme saa osaavaa työvoimaa lisää. Ja tämä on yksi asia, jossa toivon, että seurataan, mitä tässä oikeasti tapahtuu.

Toinen asia on se, että meillä olisi syytä — niin kuin olen ymmärtänyt, että hallitus on te- kemässäkin — arvioida koko tätä meidän aikuiskoulutusjärjestelmäämme. Meillä on nyt erilaisia mekanismeja jopa työttömien kohdalla aika monta. Ensinnäkin on normaali oma- ehtoinen koulutus, johon pääsee sitä kautta, että TE-toimistossa arvioidaan, onko koulutus työmarkkinavalmiuksia parantavaa. Siinä ei ole aikarajaa, vaan se on harkinnanvaraisem- paa, kuinka pitkään työttömyysturvalla saa tuolloin opiskella. Sitten on nyt tämä vapaa osuus. Sen lisäksi meillä on työttömille ammatillista koulutusta, joka on nykyisin normaali- in VOS-järjestelmän piirissä, ja sen lisäksi meillä on vielä muuta työvoimapolitiittista kou- lutusta, joka tapahtuu TE-toimistojen ostoilla.

Nyt ne viestit, mitä itse asiassa on tullut entisen työvoimapolitiittisen ammatillisen kou- lutuksen VOSin piiriin siirtymisestä, ovat sellaisia, että tuo ei enää toimi niin ketterästi kuin se toimi aikaisemmin. Toivon, että tästä tehtäisiin kunnon selvitys: käykö tässä koko- naisuudessa niin, että niille, jotka ovat kaikkein koulutushalukkaimpia, me avaamme lisää polkuja mutta niiden kohdalla, joita meidän itse asiassa pitäisi hieman työntää sinne am- matilliseen koulutukseen, me suljemme portteja? Silloin, kun mennään ammatilliseen kou- lutukseen VOS-järjestelmän puolella, vaikka mentäisiinkin TE-toimiston kautta, itse asias- sa pitää päästä sinne koulutukseen. Ja monen työttömän kohdalla ongelma on ollut se, että koulutushalukkuutta kyllä on mutta ei ole yltänyt meidän oppilaitostemme kriteereihin, jotta pääsee sinne koulutukseen. Tässä mielessä ammatillinen työvoimapolitiittinen koulu- tus perinteisessä mielessä on ollut väline, joka on ollut ketterä ja jonka kautta on voitu tar- jota koulutusta sellaisille toimialoille, joissa on pulaa osaavasta työvoimasta. Nyt meillä tuota välinettä ei ole. Tämä järjestelmä toimii hyvin omaehtoisesti, mutta se, mitä kaipa- an tähän kokonaisuuteen, on se, että me yhä työhallinnon puolelta pystyisimme ohjaamaan koulutettavia niille toimialoille, joissa meillä oikeasti on pulaa osaavasta työvoimasta. Tämä on nyt kadonnut tästä mekanismista aika pitkälle.

Punkt i protokollet PR 42/2018 rd

Tietenkin silloin, kun yritysten kanssa tehdään yhteistä koulutusta, ohjataan kaikkein parhaalla mahdollisella tavalla suoraan työpaikkoihin. Me kaikki haluamme lisätä tuon koulutuksen määrää niin paljon kuin ikinä rahkeet sietävät, ja olen varma, että sellaista hallitusta ei tähän maahan tule, joka ei esimerkiksi lisäisi budjettiin rahaa, jos tällaiselle koulutukselle olisi kysyntää. Mutta ongelma on se, että sille ei ole riittävästi kysyntää. Vaikka yrityksillä olisi työvoimapulaa, niin ne eivät siitä huolimatta välttämättä halua lähteä tällaiseen yhteiseen koulutukseen. Siksi toivoisin, että tätä järjestelmää mietittäisiin, millä sitä ketteryttä, millä sitä tehokkuutta ja nopeutta saataisiin tämän VOS-järjestelmän kautta samalla lailla kuin aikanaan työvoimapolitiittisen ammatillisen koulutuksen kautta.

Toinen asia, mihin toivoisin ihan hartaasti, että ministeri puuttuisi ja asioita selvitettäisiin, on se, onko käynyt niin, että, kun meillä näitä omaehtoisia avataan, sinne menevät jo valmiiksi koulutautuneimmat ihmiset ja sitten on käynyt niin, että ne työttömät, jotka kiipeimmin tarvitsisivat koulutusta, jäävät tässä asiassa vähän heikommalle. Toivon, että tämä otetaan vakavasti, koska minusta se on meidän rakenteellisen työttömyyden purkamisen näkökulmasta se ensiarvoinen asia.

17.39 Arto Satonen kok: Arvoisa puhemies! Esitys on erittäin hyvä, ja erittäin hyvä oli myös edellinen puheenvuoro, jossa avattiin vähän laajemmin tätä asiaa. Sanoisin näin, että en oikein usko, että tämä esitys tulee olemaan se ratkaiseva, jolla osaavan työvoiman saatavuus turvataan. Hallitus on kyllä tehnyt monia muita ehdotuksia, jotka ovat olleet siinä suhteessa erittäin hyviä, kuten muun muassa ehdotuksen siitä, että kakkosasunnon verovähennysoikeutta merkittävästi lisätään, ja myöskin sellaisia kannustimia lisääviä ehdotuksia, joita täällä on ollut matkan varrella. Mutta tämä ehdotus on mielestäni erittäin hyvä siinä mielessä, että se on näiden työttömien oikeusturvan kannalta ihan olennainen kysymys, koska tämän voimassa olevan järjestelmän aikana olen myös itse saanut paljon yhteydenottoja niistä tilanteista, joissa toisaalla on vastaavan tyyppinen koulutus hyvin saman tyyppiselle hakijalle hyväksytty ja toisaalla ei ole hyväksytty. Se, että me pääsemme tästä nyt eroon, koska joissain TE-toimistoissa tai ely-keskuksissa on tulkittu tiukemmin tai jotkut yksittäiset virkailijat ovat tulkinneet tiukemmin kuin toiset, on hyvin tärkeää ja se, että tästä päästään eteenpäin.

Kun ihmisillä on halu opiskella, se aika paljon kertoo jo siitä, että siellä on semmoista aktiviteettia, joka on syytä palkita eikä rangaista. Mutta uskon, että tässä työllisyystilanteessa ne henkilöt, jotka ovat erittäin aktiivisesti opiskelemassa esimerkiksi uutta ammatia itselleen, kyllä hyvin nopeasti joko tämän opiskelun kautta tai ilman sitä opiskelua joka tapauksessa tulevat työllistymään. Uskon, että tämä on ennen kaikkea oikeudenmukaisuuskysymys ja varmaan löytyy yksittäisiä henkilöitä, joiden tapauksessa tämä asia auttaa, ja tämä on tärkeä asia viedä eteenpäin. Mutta aivan kuten edustaja Filatov sanoi, meillä pitää olla sitten myös niitä malleja, joissa me saamme vähän myöskin patisteltua sinne opintojen piiriin ja myöskin voimme ohjata väkeä sitten niille aloille, joilla tällä hetkellä on työvoimapula, joilla olisi mahdollisuuksia tarjolla ja joihin välttämättä kaikki eivät omaehtoisesti heti hakeudu. Mutta kaiken kaikkineen tämä on yksi palanen tässä, kun järjestelmää tehdään paremmaksi, ja kiitokset siitä, että asia on menossa eteenpäin.

17.42 Reijo Hongisto sin: Arvoisa herra puhemies! Lakiesityksessä ehdotetaan, että 25 vuotta täyttäneiden työnhakijoiden olisi mahdollista suorittaa enintään 6 kuukautta kestäviä opintoja, mikäli opinnot antavat ammatillisia valmiuksia tai tukevat yritystoimintaa.

Punkt i protokollet PR 42/2018 rd

Näin tehden työttömällä työnhakijalla säilyisivät työttömyysetuudet. En huomannut esityksessä olevan yläikärajaa ja näin ollen ymmärrän, että esitys kattaa kaikki työikäiset ja työkuntoiset työnhakijat 25 ikävuotiaina ja siitä ylöspäin.

Mielestäni kyseessä on erinomainen esitys nykyisessä työn murroksessa, sillä esitys tukee työttömien mahdollisuuksia lisätä työllistymisen ja yritystoiminnan aloittamisen edellytyksiä opiskelun avulla. Samalla parannetaan osaavan työvoiman saatavuutta ja uuden yritystoiminnan syntymistä — molemmat erinomaisia asioita.

Lakiesitys muuttaisi voimassa olevaa lakia siten, että TE-toimisto ei tekisi enää arvioita työnhakijan yksilöllisestä koulutustarpeesta, työttömyysetuutta ei maksettaisi korotettuna mutta työnhakijalla säilyisi työttömyysetuuden saamisen edellytyksenä muun muassa velvollisuus hakea ja olla valmis vastaanottamaan kokoaikatyötä sekä osallistua työllistymistä edistäviin palveluihin niitä hänelle tarjottaessa. Uskallan ajatella hyvin motivoituneen työnhakijan menettelevän tällä tavalla. Näin ollen opiskelu ei kuitenkaan olisi pätevä syy kieltäytyä tarjotusta työstä tai palvelusta. Edellinen lause saattaa herättää keskustelua valiokuntatyössä, mutta valiokunnan tahtotilan tuntien uskallan olettaa, että hyvällä ja rakentavalla keskustelulla myöskin tämä asia tulee ymmärretyksi ja saadaan kirjattua valiokunnan mietintöön.

Työnhakijan opintoja pidettäisiin tietyn edellytyksin myös työttömyysturvan niin sanotussa aktiivimallissa tarkoitettuna aktiivisuutena, ja tämä on aivan erinomainen asia. Olen saanut paljon kyselyjä ja toiveita, kun aktiivisuutta pitää osoittaa eri tavalla, voisiko sitä osoittaa niin, että hakee itselleen koulutusta ja kouluttautuu. Jos tällainen mahdollisuus suodaan, niin tämä on mitä mainioin tapa jälleen kerran tukea työtöntä työnhakijaa työllistymisessä, että työtön työnhakija osoittaa tällä tavalla aktiivisuutensa.

Arvoisa puhemies! Lakiesitys on jälleen kerran erinomainen osoitus ministeri Lindströmilta ja hallitukselta, että parannetaan työttömien työnsaantimahdollisuutta. Kannatan lakiesitystä. — Kiitoksia.

17.45 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Täällä täytyy yhtyä näihin kiitoksiin. Omaehtoisien opiskelun mahdollistaminen työttömyysturvalla on varmasti mitä kannatettavinta.

Tässä näissä puheenvuoroissa on pohdittu sitä, miksi 6 kuukautta ja miksi 25 vuotta. Itsekin mietin sitä, mutta varmasti sitten, jos ajatellaan, että meillä täytyy kuitenkin se ero pystyä näkemään ammatillisiin tutkintoihin ja myöskin varsinaisiin täysipäiväisiin opintoihin ja opintotukeen liittyvissä asioissa, niin joitakin rajoituksiahan sinne sitten täytyy myöskin laittaa. Sekin avaa uusia mahdollisuuksia, että tässä halutaan näitä ammatillisia valmiuksia tukea, ja toisaalta myöskin se, että tätä pystytään myöskin ajattelemaan näin, että se voisi olla yritystoimintaa tukevaa koulutusta — ajattelen esimerkiksi erilaisia yrittäjyysskurseja, vastaaventyypisiä. Sehän voi olla juuri, voisiko sanoa, semmoinen matalampi polku sinne yrittäjyyteen henkilölle, joka miettii, että onko hänestä siihen ja että hän tarvitsisi ehkä siihen jotakin kouluttautumista. Siinä mielessä tämä voi olla juuri sellainen ratkaiseva tuki.

Sitten olisin halunnut kysyä tästä ministeriltä, kun tässä sanotaan, että ”tietyn edellytyksin” tämä voidaan lukea osaksi aktiivimallia: onko tässä nyt joitakin semmoisia erityisiä edellytyksiä, mitä tässä on lainsäätäjät ajatellut, että mitkä ovat ne tietyt edellytykset? Ja sitten ehkä vielä siitä — kun ajattelen sellaisia maahanmuuttajia, jotka ovat jo kotoutumistuen ulkopuolella mutta joilla esimerkiksi kielitaidossa saattaa olla puutteita, ja se estää heidän työllistymistään työmarkkinoille — onko esimerkiksi mahdollista, että vaikkapa

Punkt i protokollet PR 42/2018 rd

kansanopistoissa järjestettävä kielikoulutus tai vastaaventyyppinen voisi olla sentyyppistä, varmasti ammatillisia valmiuksia tukevaa, että olisi mahdollista, että työttömyysturvala opiskellaan esimerkiksi parempaa suomen kieltä.

Kaiken kaikkiaan tässä monissa puheenvuoroissa on tullut esille se, että nämä suomalaisen sosiaaliturvan ja työttömyysturvan ja sitten työn yhteensovittamisen haasteet ovat melkoisia. Ja täytyy sanoa, tulevaa sotu-uudistusta odotellessa, että toivon mukaan sitten saamme näitä tällaisia nivelkohtia helpotettua. Mutta ehdottomasti tämä hallituksen esitys on kyllä aivan oikeasuuntainen ja sellainen, jota, voisi sanoa, jo maalaisjärjellä monet ovat esittäneet pitemmän aikaa, että olisi mahdollista tehdä tällaista omaehtoista, ammatillisia valmiuksia tukevaa opiskelua.

17.47 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä työttömyysturvalain muutosesitys, jonka hallitus on tuonut eduskuntaan, on aivan Juha Sipilän hallitusohjelman mukainen lakiesitys. Tässä yhteydessä haluan kiittää ministeri Lindströmiä rohkeudesta ja ennakkoluulottomuudesta näiden asioiden eteenpäinviemisessä. Tiedän, että teidän asemassanne olette saanut kuulla erilaisia kommentteja, jotka eivät välttämättä kaikki ole korvalle kovin miellyttäviä, kun te olette tuonut rohkeasti näitä lakiesityksiä tänne eduskuntaan.

Tässä on esimerkki laista, jossa pyritään aktiivisesti siihen, että valtiovalta omilla toimillaan — kysymys ei ole pelkästä rahan antamisesta, vaan kysymys on selkeästä aktivointitoimenpiteestä — varmistaa, että työtön työnhakija voi, jos on 25 vuotta täyttänyt, sen puoli vuotta opiskella ja saada yhtä aikaa sitä työttömyysetuutta. Tämä on esimerkki siitä, että näinhän meidän tulee joka tapauksessa tulevaisuudessa toimia. Meillä on yli 200 000 työtöntä tänä päivänä ja työttömyysmenot yli neljä miljardia vielä tänäkin vuonna, tai suurin piirtein neljä miljardia.

On itsestäänselvää, että siitä yli 200 000 työttömästä — en ole tilastotieteilijä, mutta tämä on semmoinen jokamiehen arvaus — varmaan puolet on sellaista työvoimaa, joka olisi mahdollista saada aika nopealla koulutuksella, muuntokoulutuksella tai jollakin tällaisella menetelmällä, mitä tämä lakiesitys esittää, työmarkkinoille takaisin jollakin keinolla, vaikka sille lyhyemmälle työsuhteelle, jotta päästäisiin edes alkuun. Mutta sitten taas se toinen puolisko varmaan teettää vähän enemmän töitä, ja kuten me kaikki varmaan tässä talossa tiedämme, monelle näistä ihmisistä siinä porukassa, joka on ollut pitkään työttömänä ja jolla on erilaisia sairauksia ja vammoja, varmaan olisi ihan kunniakas tie, että heidät ohjattaisiin eläkkeelle ja saataisiin sitä kautta heidän elämälleen selkeä jatkonäkymä.

Mutta se, että meillä on työvoimapula ja meillä on 70 000 vapaata työpaikkaa tällä hetkellä — hieman vajaat 70 000 vapaata työpaikkaa tässä maassa tällä hetkellä — kuvaa sitä, että meillä on erittäin vakava ongelma siinä, että työpaikat ja työntekijät eivät kohtaa. Muuntokoulutus on aivan oikea ja sitten tällaiset lakiesitykset, joilla pystytään valtion varoja käyttämään järkevästi, niin että ihminen saa paremman valmiuden tulla työelämään mukaan ja sen jälkeen sitten hyödyttää yhteiskuntaa maksamalla veronsa ja ennen kaikkea pääsemällä siihen sosiaaliseen ympäristöön, jota työpaikka hänelle edustaa, ja kerää itselleen eläketurvaa vanhojen päivien varalle.

Kysynkin ministeri Lindströmiltä nyt oman puheenvuoroni lopuksi: Toki tämä vielä on pieni ja vähäinen mutta yksi keino niiden monien muiden keinojen joukossa. Minkä te näette tämän vaikutuksen olevan? Kuinka moni työtön tällaista tilaisuutta pystyy käyttämään hyödykseen?

Punkt i protokollet PR 42/2018 rd

17.51 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Tähän lakiesitykseen sisältyy myönteisiä elementtejä, kuten täällä salikeskustelussa on monelta taholta jo tuotu esille, ja esitys onkin esimerkki myönteisestä tavasta aktivoida työttömiä. Näitä vastaavia keinoja olisi suonut toki nähtävän enemmänkin, mutta hyvä, että tämä esitys on tänne tuotu.

Arvoisa puhemies! Työttömällä työnhakijalla olisi siis oikeus työttömyysetuuteen opintojen estämättä, mikäli hän on täyttänyt 25 vuotta ja opinnot kestävät enintään puoli vuotta ja antavat ammatillisia valmiuksia tai tukevat yritystoimintaa. Lain tullessa voimaan työttömällä olisi siten mahdollisuus työmarkkinakelpoisuutensa parantamiseen opintojen avulla. Nämä seikat ovat tietenkin omiaan helpottamaan työttömän myöhempää työllistymistä. Mainitut opinnot täyttäisivät myös vuoden alussa voimaan tulleen aktiivimallin ehdot. Ne ovat olleet ja ovat joiltakin osin kohtuuttomia.

Muutos on siis tältä osin positiivinen askel oikeaan suuntaan mutta ei sellaisenaan vielä ainakaan kokonaan ratkaise varsinkaan näitä aktiivimalliin sisältyviä epäkohtia, joista täällä eduskunnassa tasan viikko sitten ahkerasti keskusteltiin aktiivimallin purkamista vaativan kansalaisaloitteen käsittelyn yhteydessä. Tämähän pätee erityisesti alle 25-vuotiaiden työttömien osalta, joita tämä lakiesitys ei koske.

Mutta, arvoisa puhemies, nostan vielä aiheeseen jossain määrin liittyen esille opintotuen matalat tuloajat. Opiskelijat tekevät nimittäin paljon ja hyvin mielellään sellaista päättyötä, joka sopii heille paremmin kuin monelle muulle ryhmälle, mutta erityisesti vuoden lähestyessä loppuaan moni opiskelija joutuu miettimään, kannattaako hänen ottaa vastaan enää uusia tunteja itselleen sinänsä hyvin soveltuvaa osa-aikatyötä, koska tämä voi helposti johtaa kokonaisen opintotukikuukauden takaisinperintään pienenkin tuloajan ylittymisen vuoksi. Tästä asiasta minulla on itselläni omakohtaista kokemusta vuosien takaa omilta opiskelua ajoiltani, ja aiheesta on tullut myös jonkin verran yhteydenottoja kansalaisilta nyt, kun olen ollut täällä kansanedustajana.

Arvoisa puhemies! Yksi mahdollinen ratkaisu tai ainakin helpotus tähän ongelmaan voisi olla opintotuen tuloajojen selvä nostaminen. Valitettavasti opetusministeri ei ole täällä keskustelussa nyt tänään paikalla, joten kysyn työministeri Lindströmiltä: voisiko hallitus harkita opintotuen tuloajojen nostoa opiskelijoiden työmahdollisuuksien parantamiseksi [Puhemies koputtaa] tai kenties jotain muuta, vastaavaa vaihtoehtoa?

17.54 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Tämä keskustelu osoittaa hyvin sen, että meillä opiskelun, työttömyyden ja työssäkäynnin väli alkaa olla sillä tavalla häilyvä, että nämä statukset vaihtelevat ihmisen elämässä hyvin useasti, ja siitä tulevat ne ongelmat. Itse asiassa tähän ei ole muuta yksinkertaista ratkaisua kuin se, että meillä pitkällä aikavälillä sekä opintotuen että työttömyysturvan taso on yhtenäinen. Muuten me joudumme luomaan näitä keinotekoisia järjestelmiä, joko 25 ikävuotta tai joitakin muita sellaisia esteitä, jotka aina johtavat siihen, että ihmisellä on ikään kuin halu vähän keinotella sillä statuksella, mikä hänellä on, sen mukaan, mistä saa paremman toimeentulon. Toivon, että tämä olisi suomalaisen yhteiskunnan pitkän aikavälin tavoite. Tiedän, että se ei ole ihan heti toteutettavissa, koska se on kustannuksiltaan aika suuri ratkaisu, mutta minusta se olisi osaamiseen tähtäävän yhteiskunnan näkökulmasta ehdottomasti kannatettava ratkaisu ja lisäisi varmasti Suomen kilpailukykyä, osaavan työvoiman saatavuutta tulevaisuudessa ja sitä, että ihmiset voisivat eri elämäntilanteissa eri ikäisinä sujuvasti ikään kuin opiskella silloin, jos työ karkaa alta.

Punkt i protokollet PR 42/2018 rd

Toinen asia, mihin haluaisin kiinnittää huomiota, on se, että näiden muutosten yhteydessä, mitä nyt on tehty esimerkiksi siinä vaiheessa, kun tehtiin ammattikoulureformia, on käynyt niin, että ammatillisten opintojen, jos on työttömänä, sivutoimisuustulkinta on tiukentunut. Tämä itse asiassa johtaa nyt siihen, että jos meillä on vaikkapa nuori, joka on alle 25-vuotias, niin hänen kohdallaan, jos hän on mennyt hyvin varhain töihin, joutunut työttömäksi ja on ehkä siinä töissä ollessansa opiskellut sivutoimisesti ammatillista tutkintoa, hän ei voikaan enää sitten työttömäksi joutuessaan jatkaa tuota sivutoimisuutta, jos hän opiskelee tietyn opintoviikkomäärän yli. Tämä on mielestäni yksi asia, joka on tapahtunut aika lailla vahingossa. En usko, että kukaan on sitä erityisesti tarkoittanut. Me kiinnitimme siihen huomiota ammattikoulureformin yhteydessä valiokunnassa, mutta substanssivaliokunta keskittyi enemmän tähän koulutuspuoleen eikä sitä millään tavalla huomioinut. Mutta kun sanoin äsken, että pitäisi tehdä tällainen kokonaisselvitys, niin toivoisin, että tämä näkökulma olisi siinä kokonaisselvityksessä mukana.

17.56 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Tämänkin keskustelun aikana on toivottu tältä hallituksen esitykseltä ratkaisua tai vastausta nyt keskustelussa olleeseen yritysten kokemukseen rekrytointikitkasta. En henkilökohtaisesti usko, että tämä esitys ehtii tämän hetken ongelmiin vaikuttamaan. Sen sijaan toivon, että ne helpotukset, joita nyt luodaan työttömien opiskelumahdollisuuksiin, ovat ensimmäinen askel sellaiseen sosiaaliturvajärjestelmään, joka mahdollistaa ihmisten opiskelun aina, kun siinä on jotakin järkeä.

Meillä just viime viikolla julkaistiin tulevaisuusvaliokunnan radikaalit teknologiat -raportti, 400 sivua, joka sisälsi valtavan määrän ennakoitavissa olevia ammatteja, uusia ammatteja, jotka edellyttävät enemmän tai vähemmän uusia taitoja. Ja monet näistä taidoista ovat sellaisia, että ei mitenkään TE-toimiston virkailija tai tällainen rivipoliitikko pysty tänä päivänä sitä sanomaan. Itse veikkaisin, että esimerkiksi siinä vaiheessa, kun liikenteen logistiikka automatisoituu entistä pidemmälle, muun muassa sellaiset taidot, joita nuoret harjoittelevat pelaamalla tietokonepelejä, muuttuvatkin yhtäkkiä ammatillisiksi taidoiksi ihan eri mittakaavassa kuin mitä ne ovat tällä hetkellä, ja niitä on voitava myös ammatillisina taitoina opiskella. Ammatilliset taidot siis ovat arvaamattomia taitoja, ja tulevaisuudessa oletetaan, että muutos ainakin osin on niin nopeata, että siihen pitää pystyä vastaamaan myös huomattavasti tutkintoa lyhyemmillä opintokokonaisuuksilla, yksittäisten taitojen opiskelulla sen varsinaisen tutkinnon hankkimisen ohessa. Nämä ovat molemmat semmoisia tendenssejä, jotka tulevaisuudessa tulevat vahvistumaan.

Toivotaan, että tämä nyt ei jää tähän vaan tästä rohkeasti mennään sitten eteenpäin askel askeleelta. Tässä on vielä pitkä tie kuljettavana.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri, vaikkapa nyt 2—3 minuuttia.

17.58 Työministeri Jari Lindström: Arvoisa puhemies! Kiitos keskustelusta ja kiitos palautteesta. Tämä oli virkistävää, koska tämä oli minun mielestäni rakentavaa keskustelua.

Edustaja Kontula aloitti tämän, ja minä olen ihan samaa mieltä siitä, että meillä on todella, todella monimutkainen työttömyysturvajärjestelmä. Olen ihan samaa mieltä siitä monen esille nostamasta ongelmasta, että meillä on näitä rajoja. Toisaalta me niitä tarvitsemme, mutta se saattaa sitten johtaa siihen, että totta kai ihmisten käyttäytyminen muuttuu myös. Silloin kun me olemme näitä katsoneet hallituksessa, mitä tavallaan näille kou-

Punkt i protokollet PR 42/2018 rd

lutuksille ja koulutusasioille voitaisiin tehdä, niin totta kai siellä on myös sitten valtiovarainministeri vahtimassa sitä, kuinka paljon tämä maksaa. Meillä on jo tänä päivänä todella kallista tämä tietty koulutus, ja he katsovat sitä todella suurennuslasilla. Toisaalta me tarvitsemme näitä polkuja työelämään, me tarvitsemme sitä työelämlähtöistä koulutusta, ja me tarvitsemme sitä tukea näille työttömille, että he pääsevät takaisin, pystyvät sitä omaa työmarkkina-asemaansa parantamaan, ja toisella puolella on sitten aina se hintalappu tälle kaikelle. Niitten välissä me koetamme tasapainoilla ja etsiä sellaisia ratkaisuja, jotka kestävät ja jotka ovat fiksua, ja se ei aina välttämättä ole helppoa.

Minä olen samaa mieltä siitä, minkä edustaja Filatov erinomaisessa puheenvuorossaan, missä oli monta asiaa, otti esille: ylipäänsä siis nyt, kun me olemme tehneet näitä uudistuksia, tarvitaan tämmöinen kokonaisselvitys kaiken tämän jälkeen — on ammatillisen koulutuksen reformi, tämä ja on paljon, paljon muuta. Me olemme tehneet päätöksiä yrityslähtöisestä koulutuksesta, että yritykset tulevat yhä enemmän mukaan, työelämlähtöisestä koulutuksesta, koska se on tulevaisuutta yhä enemmän.

Olin — tosiaan kyselytunnillakin siitä sanoin — Kroatiassa valmistautumassa puheenjohtajuuksiin, ja myös Kroatiassa ongelma on se, että sieltä nuori työvoima, osaava työvoima karkaa muualle. Tämä on Euroopan laajuinen ongelma. Joka paikasta tätä samaa viestiä tulee. Me tietysti vaihdamme ajatuksia siitä, mitä pitäisi tehdä, ja seuranta on tosi tärkeä. Ilman muuta tulen tekemään kaikkeni sen eteen, että niitä päätöksiä, mitä me teemme, pitää seurata ja sitten tarvittaessa myös korjata. Tämä on tosi hyvä kysymys, menevätkö ne ihmiset koulutukseen, jotka sinne oikeasti tarvitaan, ja tätä ohjausta minun mielestäni ei voi lainkaan väheksyä. Se on todella tärkeä asia.

Edustaja Essayah, kysyitte näistä tietyistä edellytyksistä: Tosiaan tässä on tämä 25 vuoden ikäraja. No, jotta kaikilla työnhakijoilla olisi mahdollisuus osoittaa nyt sitten opinnoilla aktiivisuutta, niin sitä lakia todella muutetaan samalla siten, että muutkin sivutoimiset opinnot osoittavat aktiivisuutta. [Puhemies koputtaa] Tähän ei liity mitään ikärajaa. — Tietysti pahoittelen, että aika loppuu. Monta kysymystä. Minä olen kaikki nämä teidän kysymyksenne kirjannut tänne ylös ja uskon, että valiokuntakäsittelyssä näihin kaikkiin teidän esittämiinne kysymyksiin saadaan nyt ainakin vastaus. Saadaanko ratkaisua, [Puhemies koputtaa] se on sitten pidemmän ajan savotta. — Kiitos keskustelusta.

Riksdagen avslutade debatten.

Riksdagen remitterade ärendet till arbetslivs- och jämställdhetsutskottet, som grundlagsutskottet och social- och hälsovårdsutskottet ska lämna utlåtande till.